

Tänka, snabbt och långsamt vid bedömning av förmåga

En del av förmågebedömning är att fatta beslut om förmåga. I boken *Thinking, fast and slow* beskriver Daniel Kahneman intellektet som uppbyggt av två system. System 1 är den snabba beslutsfattarprocessen som sker automatiserat och följer den mänskliga intuitionen medan System 2 är den långsamma tankeverksamheten vilken följs av en ansträngande beslutsfattarprocess. Är det sannolikt att beslutsfattarna inom räddningstjänsten fattar beslut i enlighet med de två systemen vid bedömning av förmåga?

Min studie visar att beslutsfattarna vid en räddningsinsats i högre utsträckning fattar intuitiva beslut (System 1) i kombination med analytiskt tillvägagångssätt (System 2) beroende på uppgiftens komplexitet. Vid planering för beredskap förlitar sig beslutsfattarna i högre utsträckning på en ansträngande beslutsfattarprocess (System 2). Vidare visar studien att räddningsinsatser kan delas in i olika faser, nämligen uppstartsfasen respektive genomförandefasen. Denna fasuppdelning, speciellt genomförandefasen möjliggör en värdering/kontroll av förmågebedömningen eftersom det vid behov förekommer dialog mellan befälen.

Min kartläggning av intervjuresultaten har påvisat att parametrarna *information*, *planering*, *gruppen* och *resurser* är samma dels vid räddningsinsatser, dels vid planering för

beredskap. Övriga viktiga parametrar som har påträffats är kommunikation, skadeplatsfaktorer, situationsmedvetenhet, övningar, överblickbarhet, omvärldsbevakning och statistik. De framtagna parametrarna från intervjustudien skiljer sig något från parametrarna framtagna från min scopingstudie.

Denna studiens slutsatser grundar sig på scoping- och intervjustudie. Scopingstudien inkluderar sökning i referensdatabasen Scopus, sökning i referenslistor av identifierade publikationer, sökning i grå litteratur samt övrig litteratursökning där inspiration har inhämtats från relevanta kursavsnitt från Riskhanteringsprogrammet vid Lunds Tekniska Högskola. Intervjustudien genomfördes med beslutsfattare inom Räddningstjänsten Syd.

Insikten i hur beslutsfattare inom Räddningstjänsten Syd agerar dels vid räddningsinsatser, dels vid planering för beredskap samt de framtagna parametrarna kan inspirera beslutsfattarna till ökad medvetenhet angående förmågebedömning. Personer i beslutsfattande roller inom räddningstjänsten kan jämföra de framtagna parametrarna med sina egna parametrar som hen använder i arbetslivet. På så sätt kan ”tomrum” upptäckas i det dagliga arbetet med förmågebedömning och med hjälp av de framtagna parametrarna kan troligen den egna förmågebedömningen förbättras. Resultatet från denna studie kan komma att användas även av andra räddningstjänster i Sverige.

Examensarbetet genomfördes av Bilian Assenov vid avslutande Civilingenjörsprogrammet inom Riskhantering vid Lunds Tekniska Högskola i Lund.